

KIRIMINAALMENETLUSE KAASUSED

HELI KESKLAAS

ISBN 978-9985-67-154-2

© Sisekaitseakadeemia 2008

Sisekaitseakadeemia
Kase 61, 12012, Tallinn
august 2008

SISUKORD

SISSEJUHATUS	lk 3
MENETLUSE ALUSTAMINE VÕI MITTEALUSTAMINE	lk 4
MENETLUSOSALISED JA MENETLUSEST OSAVÕTVAD ISIKUD, NING NENDE ÕIGUSED	lk 6
MENETLUSKULUD	lk 8
MENETLUST TAGAVAD ABINÕUD	lk 9
ÜLEKUULAMINE	lk 9
ÄRATUNDMISEKS ESITAMINE	lk 10
LÄBIOTSIMINE	lk 13
ÜTLUSTE OLUSTIKUGA SEOSTAMINE	lk 15
VASTASTAMINE	lk 16
KRIMINAALASJADE ERALDAMINE, ÜHENDAMINE, UURIMISALLUVUS	lk 17
VARA AREST JA KONFISKEERIMINE	lk 18

SISSEJUHATUS

Käesolev kaasustekogu on koostatud Politseikoolis konstaabliõpet saavatele kadettidele, aitamaks neil õppeülesande "Kuriteoteate lahendamine" läbimisel paremini omandada kriminaalmenetluslikke teadmisi ning arendamaks neis oskust analüüsida õiguslikust seisukohast erinevaid elulisi sündmustikke, menetleja otsuseid ja tegemisi kuriteoteadete lahendamisel ning kriminaalasjade eeluurimisel.

Kaasuste lahendamisel tuleks ennekõike lahendajal teadvustada endale kaasuse sisu, mõtestada lahti selles sisalduv (või sisalduvad) kriminaalmenetluslik(ud) või menetlustaktikali(sed)ne probleem(id) ning seejärel leida õiguslikult korrektne probleemilahendus. Kõige selle juures tuleb lahendajal üles leida asjakohane (või asjakohased) õigusnormi säte (või sätted), kuna õiguskaitse tegevuses on iseenesest mõistetav ja nõutav, et iga menetleja tunneb ning oskab rakendada enda pädevust, nii enda kui teiste isikute õigusi ja kohustusi määratlevaid õigusnorme ning nende üksikuid sätteid. Kaasuste lahendamisel võib tõusetuda lisaküsimusi ja väljajoonistuda algselt varjusolnud probleeme – neilegi saab kaasuste lahendamise käigus grupitööna või üksiklahendajatele tagasisidet andes vastuseid anda ning lahendusi välja pakkuda.

Jõudu tööle!

MENETLUSE ALUSTAMINE VÕI MITTEALUSTAMINE.

KAASUS nr 1

76-aastane Alma saatis politseiosakonda posti teel avalduse, milles palus kohtulikult karistada naabripoiss Jukat. Oma palvet põhjendas Alma väitega, et "teist aastat järjest varastab Juku pidevalt minu aiamaalt seal valminud marju ja kõögivilju, mida ma suure vaevaga olen kasvanud". Avaldaja teatas, et kuna eelmisel aastal lubas Juku varastamise lõpetada, siis andestas ta Jukule ja jättis politseile avalduse esitamata. Nüüdseks on Juku 13 aastane ja avaldaja meelest on teda vaja rangelt karistada, sest muidu poiss õppust ei võta ja jätkab varastamist. Kahju hindab avaldaja varastatud aiasaaduste turuväärtuse järgi 800 kroonile ja varastatu kasvatamisega seonduvaid kulusid 500 kroonile.

KÜSIMUS: KAS ALUSTAD KRIMINAALMENETLUST VÕI JÄTAD MENETLUSE ALUSTAMATA? PÕHJENDA OMA OTSUST – ESITA OMA SEISUKOHAD ÜHES VIIDETEGA ASJAKOHASTELE SEADUSESÄTETELE. MILLISEID TOIMINGUID SA SEOS ESITAVAS AVALDUSES LAHENDAMISEGA TEED?

KAASUS nr 2

15. märtsil kella 18.30 ajal rebis Tõnu Pärnus, Rütli tänaval tema ees liikunud võõra naise õlalt käekoti ja põgenes sündmuskohalt. Jooksnud varastatud käekotiga koju, tegi Tõnu kõõgi põrandale lõkke ja hakkas selles käekotti põletama. Korteris süüdatud lõkkest maja ühiskoridori levinud põlengusuitsu tõttu naabrite poolt kohalekutsutud päästetöötajad kustutasid lõkke ja andsid pooleldipõlenud käekoti sündmuspäigale saabunud menetlejale üle. Naabrid teatasid samas menetlejale, et Tõnu põeb kroonilist vaimuhaigust, skisofreeniat ja kuigi Tõnu on ka varem varastanud, pole teda süüdimatuse tõttu kunagi kriminaalvastutusele võetud. Nais-terahvas, kellelt Tõnu käekoti varastas, tegi politseile avalduse varga kriminaalvastutusele võtmiseks. Avalduses kirjutas ta, et varastatud käekotis olid olnud: raha 700 krooni, tema isiklikud dokumendid ning kosmeetikatarbed.

KÜSIMUS: Milliste karistatavate tegude tunnused esinevad Tõnu käitumises? Kas alustad kriminaalmenetlust või jätad menetluse alustamata? Põhjenda oma otsust – esita oma seisukohad ühes viidetega asjakohastele seadusesätetele. Milliseid toiminguid sa seejuures teed?

KAASUS nr 3

11. veebruaril kell 7.30 ajal teatati telefoni teel politseisse, et Pärnu-Paide maanteel, paarsada meetrit enne Sindi teeristi Pärnu suunas lamab teeäärsel alal kõhuli asendis surnud meeskodanik. Sündmuskohale saadetakse sind. Sündmuskoha ja laiba esialgsel vaatlemisel ilmneb, et: laiba ülakeha on paljas; laiba kätel, käevartel ja ülakehal on nähtavad veritsevad marrastused; laiba ümbruses lumel on nähtavad mitmed roomamisele viitavad jäljed; laiba ümbruses on korrapäratult laialipaiknevaina erinevad, ilmselt mehele kuuluvad riietus-esemed - jope, kampsun, päevasärk.

KÜSIMUS: KAS ALUSTAD KRIMINAALMENETLUST VÕI JÄTAD MENETLUSE ALUSTAMATA? PÕHJENDA OMA OTSUST – ESITA OMA SEISUKOHAD ÜHES VIIDETEGA ASJAKOHASTELE SEADUSESÄTETELE. MILLISEID TOIMINGUID SA SEEJUURES TEED?

KAASUS nr 4

Tartu tn.10 asuva 4 korterilise maja hoovist leiti surnuna 32-aastase Vladimiri laip. Laiba kõrval maapinnal asus kasutatud süstal. Maja elanike sõnul elas Vladimir samas majas ühetoalises korteris aastaid üksinda, tarvitas pidevalt uimasteid nii suu kaudu kui ka ennast süstides. Korduvalt on teda varem ka narkootiliste ainete üledooseringimise tõttu, ja samuti on teda varemalt kohapeal kiirabi poolt elustatud. Mingeid võõra vägivalda kasutamisele viitavaid vigastusi laibal väliselt näha ei ole.

KÜSIMUS: KAS ALUSTAD KRIMINAALMENETLUST VÕI JÄTAD MENETLUSE ALUSTAMATA? PÕHJENDA OMA OTSUST – ESITA OMA SEISUKOHAD ÜHES VIIDETEGA ASJAKOHASTELE SEADUSESÄTETELE. MILLISEID TOIMINGUID SA SEEJUURES TEED?

KAASUS nr 5

Alla Aru tegi telefoni teel Politseiosakonnale avalduse, millest nähtuvalt oli tema äraolekul nädalavahetusel käidud valevõtmega sees tema korteris ja viidud sealt ära videokaamera "Sony" maksumusega 6000 EEK. Menetleja, sõitnud sündmuskohale, vormistas kohapeal Alla suulise avalduse protokoll ja teostas sündmuskoha vaatluse, kuid kuriteojälgi ei leidnud. Järgmisel päeval helistas Alla menetlejale ja palus enda avaldus tühistada, kuivõrd talle oli meenunud, et oli selle videokaamera laenanud mõni aeg varem oma tuttavale

kasutamiseks. Pärast seda saatis menetleja Allale kirjaliku teatise, et vastavalt Alla telefonilise teatele jäetakse tema avaldus käiguta ja kriminaalmenetlust ei alustata.

KÜSIMUS: KAS SINA MENETLEJANA OLEKSID TOIMINUD SAMUTI? KUI EI, SIIS MIDA OLEKSID TEINUD TEISITI JA MIKS? PÕHJENDA ANTAVAT VASTUST JA ENDA SEISUKOHTI ÜHES VIIDETEGA SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 6

Häirekeskusesse helistas meeskodanik, kes teatas, et oli just äsja enda elukohas, Pärnus, Kastani tn 7 majas lasknud maha oma abikaasa ja tapab nüüd süütundest ka iseenda. Kohe seejärel kuuldus telefonist lask, misjärel tekkis vaikus. Sündmuskohale saadetud menetleja leidis helistaja poolt nimetatud aadressil, lukustamata eramaja elutoa põrandal lebavaina naise ja mehe lasuvigastustega laibad. Surnud mehe käe juures põrandal oli püstol, millise salvest puudus kaks padrunit. Elamu köögilaua oli käsitsikirjas kiri tekstiga: "Tapsin viha hoos naise, tapan ka enda. Andke andeks" Sündmuskohale saabunud surnute poja, Avo sõnade järgi on menetleja poolt köögilaualt leitud kiri kirjutatud tema isa poolt, sest ta tunneb isa käekirja ära. Samuti teatas Avo, et isa oli ka talle helistanud ning öelnud, et tappis ema ja nüüd teeb endale ka lõpu. Isa telefonikõne peale ta kohe kohale tuligi. Menetleja suunas saatekirjaga laibad lahangule ja teatas Avole, et kuivõrd kuriteos kahtlustatav on surnud, siis vastavalt KrMS § 199 lg.1 p.4 kriminaalmenetlust antud sündmuse faktis ei alustata. Sündmuskohalt leitud relva andis menetleja allkirja vastu hoiule Avole, kuna too oli menetlejale öelnud, et on jahimees ja omab relvaluba, ning ta saab isa relva nagunii pärandvarana vormistada enda nimele.

KÜSIMUS: KAS NÕUSTUD MENETLEJA OTSUSTUSTE JA TEGEVUSEGA? KUI EI NÕUSTU, SIIS MIDA OLEKSID SINA TEINUD TEISITI? PÕHJENDA ANTAVAT VASTUST JA ENDA SEISUKOHTI ÜHES VIIDETEGA SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 7

Politseiosakonnas registreeriti 12.juunil Tiiu Tali avaldus selle kohta, et 9.juunil varastas 12-aastane Elmo Raud avaldaja elukoha keldrist laste jalgratta "Wheeler" väärtusega 800 krooni. Ratas oli seisnud keldri koridoris. Tiiu avaldusest nähtus veel, et hakates ratas otsima, leidis ta selle Elmo elukoha hoovist ja küsitles Elmot, tunnistas viimane, et tema võttis ratta sõitmiseks, kuid kavatses selle mõne päeva pärast tagasi tuua. Kuna Tiiu arvates on Elmo üldse paha poiss, siis tuleks ta varguse eest kohtu alla anda. Menetleja koostas avaldajale teatise, millises kirjutab, et kriminaalmenetlust antud juhul ei alustata, kuna Elmo vanus ei võimalda tema kriminaalvastutusele võtmist ja Elmo ema on lubanud poisi käitumise üle edaspidiselt parema kontrolli kindlustada.

KÜSIMUS: KAS OLEKSID MENETLEJANA KOOSTANUD AVALDAJALE SAMASISULISE TEATISE? KUI EI, SIIS MILLISES OSAS SA OLEKSID TOIMINUD TEISITI? PÕHJENDA ANTAVAT VASTUST JA ENDA SEISUKOHTI ÜHES VIIDETEGA SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 8

Naabrite Aivo ja Oivo vahel tekkis vanade võlgade pinnalt äge sõnavahetus, mille käigus Aivo lubas Oivole korraliku keretäie anda ja soovitas vajalikud arstirohud juba aegsasti valmis muretseda. Seepeale haaras Oivo maast malaka ja lõi sellega Aivole vastu pead, tekitades Aivole peahaava. Sündmuskohale sõitnud menetlejale avaldas Aivo, et soovib Oivo suhtes kriminaalmenetluse alustamist. Rääkinud kohalviibinud ja sündmust algusest peale pealtnäinud isikutega, teatas menetleja, et kuivõrd Aivo ise oli tüli alustaja ja Oivo tegutses hädakaitse seisundis, siis kriminaalmenetlust antud juhul läbi viima ei hakata ning käskis osapooltel endil omavahelised suhted ära klaarida.

KÜSIMUS: KAS OLEKSID MENETLEJANA TOIMINUD SAMUTI? KUI MITTE, SIIS MIDA OLEKSID SINA ANTUD OLUKORRAS TEINUD? PÕHJENDA ANTAVAT VASTUST JA ENDA SEISUKOHTI ÜHES VIIDETEGA SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 9

Politseiosakonda ilmus Oleg Korin, kes teatas, et 19 aastat tagasi tappis ta Jaanipäeval, Läti Vabariigis Valka lähedal tundmatu isiku, kellega ta külapeol tülli läks. Ta oli tapetu toonud oma autoga Eestisse ja matnud laiba Hummuli lähedale metsa. Nüüd otsustas ta oma kunagise teo üles tunnistada, kuna on hakanud Jumalat uskuma ja tahab oma süüd lunastada. Oleg väidab, et on aastate vältel kogunud 100 000 krooni ja soovib politsei abiga leida tapetu lähedasi, kellele see raha üle anda. Menetleja laskis Olegil kirjutada kõige toimunu osas omakäelise seletuse ja teatas 5 päeva pärast Olegile, et kuna tema poolt toimepandud kuritegu on aegunud, siis kriminaalmenetlust ei alustata. Samuti teatas menetleja, et tapetu isiku ja tema lähedaste leidmiseks tuleb Olegil pöörduda Valka politseiosakonda.

KÜSIMUS: MIDA OLEKSID SINA MENETLEJANA TEINUD? PÕHJENDA OMA OTSUSEID JA TEGEVUSI, ESITA OMA SEISUKOHAD ÜHES VIIDETEGA ASJAKOHASTELE SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 10

Enn ja Arvo tungisid sisse Kalle korterisse ja varastasid sealt rahakoti koos suurema summa rahaga. Seejuures ajal, kui Enn korteris tegutses, pidas Arvo maja trepikojas valvet. Valvsate naabrite poolt kohalekutsutud politseinik pidas Ennu ja Arvo kohapeal kinni. Selleks ajaks oli koju saabunud ka Kalle. Kuna vargad andsid omanikule temalt varastatu sealsamas politseiniku juuresolekul tagasi, siis avaldas Kalle, et kuivõrd ta sai oma vara tagasi, siis ei soovi ta kriminaalmenetluse alustamist, ega taha kriminaalasjas kannatanuna osaleda. Seepäeale laskis politseinik vargapoistel lahkuda ja teatas Kallele, et ilma tema avalduseta kriminaalmenetlust alustada ei saa.

KÜSIMUS: MIDA OLEKSID SINA MENETLEJANA TEINUD? PÕHJENDA OMA OTSUSEID JA TEGEVUSI, ESITA OMA SEISUKOHAD ÜHES VIIDETEGA ASJAKOHASTELE SEADUSESÄTETELE.

MENETLUSOSALISED JA MENETLUSEST OSAVÕTVAD ISIKUD, NING NENDE ÕIGUSED

KAASUS nr 11

Ants varastas Mihkli korterist 2 väärtuslikku seinamaali ja müüs need Kallele Eeluurimise käigus saadi maalid Kalle käest kätte kätte ja tagastati Mihklile. Samas esitas Kalle maalide üleandmisel menetlejale nõudmise, et soovib isikult, kes talle need maalid müüs, maalide eest makstud raha tagasi saada, kuna sellest, et maalid varastatud olid, tema teadlik ei olnud.

KÜSIMUS: KELLENA SAAB KALLE MENETLUSES OSALEDA JA MILLEST SEE SÕLTUB? PÕHJENDA VASTUST VIIDETEGA SEADUSTELE.

KAASUS nr 12

Väinot kahtlustati selles, et ta oma elukohas joobnud olekus tulistas omavahelise tüli käigus jahipüssist laengu rindu oma onupojale Meelisele, kes selle tagajärjel suri. Kannatanuna kriminaalasjas kuulati menetleja poolt üle tapetu isa, vandeadvokaadina töötav Ants. Samas taotles Väino, kellele Ants oli ühtlasi onuks, Antsu endale kaitsjaks põhjendusega, et Ants tunneb teda lapsest saadik ja saab teda seega teistest advokaatidest paremini kaitsta.

KÜSIMUS: KAS ANTS VÕIB OLLA VÄINO KAITSJAKS? PÕHJENDA VASTUST VIIDETEGA SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 13

Joobnud Arvo kihutas hilisõhtul oma autoga väikelinna kitsastel tänavatel ja ühel momendil lendas auto ratta alt kivi tänavaäärse elumaja aknasse. Korteri omanik Maie, vaadanud klaasiklirina peale aknast välja nägi kuidas aknast just möödakihutanud auto pörkas lähedaloleval ristmikul teise autoga kokku. Nimetatud avarii kohta alustati kriminaalmenetlust ja tunnistajana ülekuulamisel taotles Maie menetlejalt, et ka tema soovib kriminaalmenetluses osaleda mitte tunnistajana vaid kannatanuna, kuivõrd avarii tekitaja põhjustas ka temale akna lõhkumisega varalise kahju ja ta soovib selle heastamist kahtlustatava poolt sellesama kriminaalasja raames.

KÜSIMUS: KAS MAIE SAAB KRIMINAALASJAS OSALEDA KANNATANUNA JA TAOTLEDA KRIMINAALMENETLUSE RAAMES TEMALE TEKINUD VARALISE KAHJU HEASTAMIST? KUI MITTE, SIIS KAS JA KUIDAS SAAB MAIE TAOTLEDA TEMALE PÕHJUSTATUD KAHJU HEASTAMIST? PÕHJENDA VASTUST VIIDETEGA SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 14

Kaljule esitati kahtlustus selles, et tema, olles alkoholijoobes ja omamata juhitunnistust, ärandas A/S-le "Sebra" kuulunud sõiduauto, "Audi 100", milline oli lukustatult pargitud ööseks autojuhi Valentini elukoha õuele. Ärandatud autoga sõitis Kalju Tähne tänaval osaliselt katki Vladimirile kuuluva krundi piirdeaia, tekitades sellega Vladimirile varalise kahju 6000 krooni suuruses summas. Sündmuskohalt põgenedes sõitis Kalju autoga kraavi, põhjustades auto omanikule kahju auto remondimaksumuse näol 12 000 krooni.

KÜSIMUS: KELLENA KAASAD KRIMINAALMENETLUSSE VALENTINI JA VLADIMIRI? PÕHJENDA ENDA VASTUST VIIDETEGA SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 15

A/S "Veduk" autojuht Lembit, olles töökohustuste täitmisel, rikkus LE nõudeid ja pörkas kokku O/Ü-le "Saurus" kuuluva linnaliini bussiga, millises viibinud reisijad Juri ja Fjodor said raskeid tervisekahjustusi ning pidid seetõttu viibima pikemat aega haiglaravil. Varalist kahju said samuti mõlema transpordivahendi (valdajate?) omanikud nende moororsõidukeile tekkinud avariiliste kahjustuste tõttu. Kahjude heastamist soovisid nii Juri ja Fjodor, kui ka O/Ü "Saurus"

KÜSIMUS: KES KAASUSES MÄRGITUTEST KELLENA KRIMINAAMENETLUSES OSALEB? PÕHJENDA VASTUST VIIDETEGA SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 16

Tarmo peeti kinni kahtlustatuna KarS § 113 järgi kvalifitseeritava kuriteo toimepanemises. Kinnipidamise vormistamisel taotles Tarmo menetlejalt, et tema ülekuulamise ajaks kutsuks menetleja kohale kaitsjana tema venna, vandeadvokaadina töötava Siimu.

KÜSIMUS: KAS SIIM SAAB OSALEDA KRIMINAAMENETLUSES TARMO KAITSJANA? PÕHJENDA VASTUST VIIDETEGA SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 17

Oleg varastas kaupluse juurest Urve jalgratta. Mõne aja möödudes jalgratas leiti ja tehti kindlaks süüdlane. Kuna jalgratas oli üle värvitud ja lisaseadmed maha monteeritud, keeldus kannatanu Urve jalgratast tagasi võtmast ja soovis varguse toimepanijalt jalgratta maksumuse hüvitamist. Menetleja vormistas jalgratta kriminaalasjas asitõendiks ja andis selle Olegi kätte vastutavale hoiule.

KÜSIMUS: KAS KANNATANUL OLI ÕIGUS KEELDUDA JALGRATTA TAGASIVÕTMISEST ? KAS ASITÕENDI HOIULE- ANDMINE KAHTLUSTATAVALE OLI SEADUSLIK? PÕHJENDA VASTUSEID VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 18

Avo varastas Eedi maja õuest viis 40-ne liitrist kanistrit bensiiniga ja viis need Mihklile. Samuti varastas Avo Eedi kuurist viimasele kuulunud mitmesuguseid elektrilisi tööriistu kogumaksumusega 2700 krooni. Uurimise ajal avaldas Avo, et teatas Mihklile, kuidas ja kust ta need kanistrid sai. Mihkli käest sai ta bensiiniga täidetud kanistrite eest ainult 200 krooni. 400 krooni olevat Mihkel lubanud otse maksta Eedile. Eedi eitas ülekuulamisel Mihklilt raha saamist ja väitis, et ta sellenimelist isikut üldse ei tunne.

KÜSIMUS: KELLENA SA MIHKLI ÜLEKUULAMISELE VÄLJA KUTSUD? PÕHJENDA VASTUST VIITEGA SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 19

Kriminaalasjas tunnistajana väljakutsutud Roman teatas menetlejale, et valdab eesti keelt võrdlemisi halvasti, lugeda ja kirjutada ei oska ta eesti keeles üldse. Menetleja teatas tunnistajale, et valdab ise vene keelt suuliselt hästi ja kuulas isiku üle vene keeles. Protokolli kirjutas menetleja Romani poolt vene keeles antud ütlused aga eesti keeles. Ülekuulamise lõppemisel luges menetleja protokolli eesti keelse teksti, seda vene keelde ümber tõlkides Romanile ette, misjärel viimane kinnitas protokolli õigsust.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA TOIMIS SEADUSLIKULT? PÕHJENDA VASTUST VIITEGA SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 20

17.juunil leiti 19-aastase Toomase lagunenud laip. Toomas oli jäänud kadunuks 2 aastat varem. Uurimise käigus Toomase tapja tuvastati. Toomase mõlemad vanemad olid hukkunud autoavariis aasta pärast Toomase kadunuks jäämist. Ainsana on Toomase lähedastest elus tema 12-aastane õde Aveli, kes pärast vanemate surma elab oma vanemate majas koos 21 aastase täditütrega Ailiga. Aili on vormistatud Aveli hooldajaks. Aili ema Elo elab juba aastaid Rootsisis.

KÜSIMUS: KUIDAS JA MILLISTEST ASJAOLUDEST LÄHTUVALT LAHENDAD ANTUD OLUKORRAS KÜSIMUSE: "KES SAAB SELLES KRIMINAALASJAS ESINEDA KANNATANUNA?" JA KUIDAS TAGADA VIIMASE ÕIGUSED MENETLUSES? PÕHJENDA VASTUST VIIDETEGA SEADUSESÄTETELE.

MENETLUSKULUD

KAASUS nr 21

Mari elab Tõstamaal ja teda kutsuti tunnistajana Pärnusse menetleja juurde. Kohale saabus Mari „hääletades“. Mari on kaupluses müüja ja saab miinimumpalka. Tööandja kirjaliku teatisest nähtuvalt Marile Pärnus käidud aja eest palka ei makstud. Mari taotles menetlejalt, et lisaks saamata jäänud töötasule makstaks kinni ka sõiduraha, sest autojuhile, kes ta Pärnusse tõi, maksis ta 20 krooni. Koju sõitis ta bussiga, kusjuures bussipileti eest maksis ta 48 krooni. Piletit tal enam alles ei ole. Menetleja koostas menetluskulude hüvitamise määruse, mille järgi hüvitati Marile saamatajäänud töötasu lähtudes miinimumpalgast. Sõiduraha väljamaksmisest menetleja keeldus.

KÜSIMUS: KAS PEAD MENETLEJA TEGEVUST SEADUSLIKUKS? PÕHJENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 22

Menetleja määras kriminaalasjas kohtuballistilise ekspertiisi läbiviimise. Ekspertiis viidi läbi ekspertiisiasutuse eksperdi poolt.

KÜSIMUS: KAS EKSPERTIISITASU ON MENETLUSKULU, JA KUI, SIIS MILLINE ON KOHTUEELSE MENETLEJA TEGEVUS EKSPERTIISIKULUDE HÜVITAMISE TAGAMISEKS?

KAASUS nr 23

16-aastane Anne, kes elab koos oma täiskasvanud õe Mariga, jättis korduvalt politseist saadetud kutse peale tunnistajana ülekuulamisele ilmutamata. Kuna Anne vanemad elavad teises linnas, taotles prokurör Marile Anne poolt kutse peale ilmutamata jäämise eest rahatrahvi määramist 100 miinimumpäevamäära ulatuses.

KÜSIMUS: KAS MARI TRAHVIMISEKS TAOTLUSE ESITAMINE PROKURÖRI POOLT OLI SEADUSLIK? KAS MITTEILMUMISE EEST KOHALDATAV TRAHV ON MENETLUSKULU? PÕHJENDA VASTUSEID VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 24

Igorit süüdistati II astme kuriteo toimepanemises. Igoril oli lepinguline kaitsja töötasuga 2000 krooni tund. Igor mõisteti kohtus õigeks.

KÜSIMUS: KAS SEoses õIGEKSMÕISTMISEGA TASUTAKSE RIIGI POOLT IGORILE RAHA, MIDA TA MAKSIS KAITSEKULUDENA LEPINGULISELE KAITSEJALE? PÕHJENDA VASTUST VIIDATES SEADUSSÄTETELE.

KAASUS nr 25

Kaarel, kes oli tunnistajana kutsutud ülekuulamisele, soovis, et temale hüvitataks järgmised kulud:

- ▶ sõiduraha bussipileti hinnana /edasi-tagasi sõit/
- ▶ ööbimiskulud Pärnu IV täni hotellis (kuna buss käib tunnistaja elukohta 1 kord päevas ja tal ei olnud võimalik jõuda pärast ülekuulamist enam bussi peale) –1450 kr.
- ▶ Saamata jäänud töötasu tööandja tõendi alusel
- ▶ Söögiraha ja sauna pileti maksumus (hotellist esitatud arvete järgi)

KÜSIMUS: MILLISED KULUD HÜVITATAKSE TUNNISTAJALE JA KUIDAS SEE TOIMUB? PÕHJENDA VASTUSEID VIIDATES ÕIGUSNORMIDELE.

KAASUS nr 26

5. septembril pidi toimuma Pärnu maakohtus 16-aastase Kristjani süüasja arutamine, kuid Kristjan, kes eelmisel päeval oli sõpradega pidu pidanud, ei tahtnud pohmellis olles kohtusse minna ning kohtuistung lükati tema kohtusse mitteilmumise tõttu edasi.

KÜSIMUS: KES PEAB KANDMA KOHTUISTUNGI EDASILÜKKAMISEST TINGITUD KULUD JA KUIDAS TOIMUB NENDE VÄLJAMÕISTMINE? PÕHJENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

MENETLUST TAGAVAD ABINÕUD

KAASUS nr 27

Tänaval jõhkrat peksmist pealtnäinud Juta keeldus sündmuskohale saabunud menetlejale avaldamast oma isikuandmeid ja näitamast enda isikut tõendavat dokumenti. Juta väitis, et tal ühtegi dokumenti kaasas ei ole ning tahtis sündmuskohalt lahkuda. Menetleja pani Juta, kuniks ise sündmuskohal tegutses, enda autosse ootama ja seejärel, umbes tunni möödudes, viis Juta tema isikuandmete tuvastamiseks politseiosakonda. Kuna politseiosakonna arvutisüsteemid rikke tõttu ei töötanud, venis Juta kinnihoidmine 13 tunnini. Juta leidis, et tema suhtes on toimitud valesti ning lubas kaevata prokurörile. Menetleja teatas Jutale, et nüüd pole enam midagi kaevata, et oleks Juta koheselt enda andmed avaldanud, siis poleks teda vaja olnud sündmuskohalt kaasa tuua, ning pealegi oleks menetleja võinud Juta hoopis arestimaja kambrisse paigutada selleasemel, et lubada tal istuda enda kabinetis ristsõnu lahendades.

KÜSIMUS: KAS PEAD MENETLEJA TEGEVUST SEADUSLIKUKS? KUI MITTE, SIIS KUIDAS OLEKSID TOIMINUD SELLES OLUKORRAS SINA? PÕHJENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 28

Aadut kahtlustatakse autovarguses, kuid kuna ta korduvatele kutsetele ei reageerinud ja politseisse menetlustoimingute läbiviimiseks ei ilmunud, siis teostas menetleja tema suhtes sundtoomist, tuues ta kohale oma isikliku autoga. Menetleja koostas sundtoomise kohta protokollid. Sama protokollid alusel nõudis menetleja Aadult, viidates KrMS § 176 lg.1, et viimane maksaks talle välja sundtoomise kuluna bensiiniraha ja kulutatud tööaja eest kokku 150 krooni, millise summa Aadu ka menetlejale sularahana maksis.

KÜSIMUS: KAS PEAD MENETLEJA TEGEVUST SEADUSLIKUKS? KUI MITTE, SIIS MIDA OLEKSID TEINUD TEISITI? PÕHJENDA VASTUST, VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

ÜLEKUULAMINE

KAASUS nr 29

Fjodorit kahtlustati selles, et ta läks autobussipeatuses IV klassi õpilaste Olegi ja Gennadi juurde ning hakkas neilt alkoholi ostmiseks raha küsima. Et poisid talle raha anda ei tahtnud, siis hakkas Fjodor neid ise "läbi otsima", lüües seejures Olegile vastu nägu. "Läbiotsimise" tulemusena võttis Fjodor Olegi jope taskust ära 40 krooni. Gennadit lõi Fjodor jalaga, põhjusel, et tema taskutest ta raha ei leidnud. Menetleja hoiatas Olegi ja Gennadi teadvalt vale ütluste andmise ja ütlustest andmisest keeldumise osas ning kuulas nad ükshaaval kannatanutena üle.

KÜSIMUS: KAS PEAD MENETLEJA TEGEVUST SEADUSLIKUKS? KUI MITTE, SIIS KUIDAS OLEKSID TOIMINUD SINA? PÕHJENDA VASTUST, VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 30

Kannatanu ülekuulamisel, ülekuulamisprotokolliga tutvumise järel soovis kannatanu teha sellesse omakäeliselt täiendusi ja täpsustusi, kuna leidis, et menetleja oli pannud tema poolt räägitud kirja sellisena, et seda on võimalik tõlgendada mitmeti ja mitte nii, nagu kannatanu oli mõelnud. Menetleja teatas, et parandusi ja täpsustusi saab teha protokollid üksnes tema, ülekuulataval omakäeliselt täpsustusi protokollid kanda pole lubatud. Menetleja kandiski kannatanu ütlused seejärel sõna-sõnalt protokollid, misjärel kannatanu kinnitas protokollid õigsuse.

KÜSIMUS: KAS PEAD MENETLEJA TEGEVUST SEADUSLIKUKS? KUI EI, SIIS KUIDAS OLEKSID TOIMINUD SINA? PÕHJENDA VASTUST, VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 31

Kannatanu ülekuulamise eel teatas menetleja, et salvestab ülekuulamise. Ülekuulamise lõppedes küsis menetleja kannatanult, kas ta soovib seda salvestust kuulata. Saanud eitava vastuse, vormistas menetleja helisalvestuse järgi ülekuulamise protokollid ja tutvustas kahe päeva möödudes ülekuulatavale ülekuulamise protokollid, millise õigsust kannatanu enda allkirjaga kinnitas. Seda, et kannatanu salvestust kuulata ei soovinud, helilindilt ei nähtunud. Samuti ei nähtunud protokollid, et ülekuulamist oleks üldse salvestatud.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA VÕIS TAOLISELT TOIMIDA? KUI MITTE, SIIS KUIDAS OLEKSID TOIMINUD SINA? PÕHJENDA VASTUSEID, VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 32

Varguses toimepanemises kahtlustatava, 14-aastase Toivo ülekuulamise juurde oli menetleja kutsunud kaitseja ja kahtlustatava ema. Kuna kahtlustatava ema oli ülekuulamise juures, siis psühholoogi kutsumist ei pidanud menetleja enam vajalikuks.

KÜSIMUS: KAS OLEKSID MENETLEJANA TOIMINUD SAMUTI? KUI MITTE, SIIS MIDA OLEKSID TEINUD TEISITI? PÕHJENDA VASTUST, VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 33

10. jaanuaril kell 11.15 peeti kahtlustatavana kinni Marko, kes soovis endale lepinguliseks kaitsjaks vandeadvokaat Rooba't. Advokaat Rooba oli nõus Markot kaitsma, kuid teatas, et on ülekoormatud ja saab tulla ülekuulamise juurde alles 12. jaanuaril kell 10.00. Tulenevalt sellest teostas menetleja kahtlustatava ülekuulamise 12. jaanuaril algusega kell 10.00, sest ilma lepingulise kaitsja osavõtuta polnud kahtlustatav nõus ütlusi andma.

KÜSIMUS: KAS OLEKSID ANTUD OLUKORRAS TOIMINUD SAMUTI? PÕHJENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS 34

Arestimajas läbiviidud kahtlustatava ülekuulamise ajal tekkis kahtlustataval epilepsiahoog. Menetleja kutsus kohale velskri, kes palus menetlejal ja kahtlustatava kaitsjal lahkuda ning ütles, et kui kahtlustatav on oma tervisliku seisundi poolest võimeline ülekuulamisel osalema, siis ta teatab sellest menetlejale. Paar tundi hiljem oli kahtlustatav toibunud ja menetleja läks koos kaitsjaga poolelijäänud ülekuulamist jätkama.

KÜSIMUS: KUIDAS VORMISTAD ASETLEIDNU ÜLEKUULAMISE PROTOKOLLIS? KAS KAHTLUSTATAVA JUURDE NAASTES JÄTKAD ÜLEKUULAMIST VÕI ALUSTAD UUT ÜLEKUULAMIST? PÕHJENDA VASTUSEID VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 35

Kahtlustatav ei soovinud enda ülekuulamise juurde kaitsjat, milline asjaolu sai märgitud ka ülekuulamise protokollis, kuid ülekuulamise ajal mõtles kahtlustatav ringi ja teatas, et soovib siiski kaitsjat ja ilma temata enam ütlusi ei anna.

KÜSIMUS: KUIDAS TOIMIKSID MENETLEJANA TOIMINUD ÜLEKUULAMISE PROTOKOLLI VORMISTAMISEL JA KAHTLUSTATAVA UUE ÜLEKUULAMISE TARVIDUSE ÜLE OTSUSTAMISEL? PÕHJENDA VASTUSEID VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 36

Borissi kahtlustati selles, et mitme aasta vältel oli ta korduvalt seksuaalselt ahistanud oma elukaaslase poega, nüüdseks 14-aastaseks saanud Marti. Menetleja kuulas Mardi kannatanuna üle. Ülekuulamise juurde kaasas menetleja Mardi ema, kuna viimane enda juuresolekut tungivalt nõudis. Pärast Mardi ülekuulamist kuulas menetleja üle Mardi ema, kes väitis ülekuulamisel, et kõik Mardi poolt antud ütlused on ebatõesed ja Mart valetab selleks, et kasuisast lahti saada. Järgmisel päeval kuulas menetleja kuriteos kahtlustatavana üle Mardi kasuisa, kes samuti väitis, et kõik Mardi poolt menetlejale eelmisel päeval räägitud on vale.

KÜSIMUS: KAS PEAD MENETLEJA TEGEVUST MARDI ÜLEKUULAMISE OSAS TÕENDUSLIKULT JA TAKTICALISELT ÕIGEKS? KUI MITTE, SIIS MIDA JA MIKS OLEKSID TEINUD TEISITI? PÕHJENDA ANTUD VASTUSEID, VAJADUSEL TEE VIITEID SEADUSESÄTETELE.

ÄRATUNDMISEKS ESITAMINE

KAASUS nr 37

Raskes liiklusõnnetuses hukkus noormees, kelle isikut kohapeal tuvastada ei suudetud. Järgmisel päeval kutsus menetleja arvatava hukunu vanemad kohtuarstliku ekspertiisi lahinguruumi hukunu isiku tuvastamiseks surnukeha järgi. Kohapeal aga selgus, et seal on vaid kaks surnukeha ning menetleja teatas, et peab äratundmise edasi lükkama, kuna äratundmiseks pole vajalikul arvul objekte. Samas näitas menetleja kohalekutsututele laibalt seljast võetud riideid, mispeale viimased teatasid menetlejale, et sellised riided olid nende pojal seljas, kui ta viimati kodunt lahkus. Riiete äratundmise kohta koostas menetleja protokollis, millele võttis mõlema äratundja allkirjad.

KÜSIMUS: KUIDAS KÄITUKSID KAASUSES KAJASTATUD OLUKORRAS SINA? PÕHJENDA ENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 38

Tuvastamaks avariikohalt lahkunud sõiduauto võimalikku marki, viis menetleja varem ülekuulatud tunnistaja autode müügiplatsile, kuhu olid pargitud erinevat marki, kuid välimuselt üsnagi sarnased sõiduautod. Tunnistaja osutas ühele sõiduautodest, milline tema arvates sarnanes kõige enam sellega, millist ta oli näinud sündmuskohal, ja nimetas menetlejale ühtlasi need tunnused, mille tõttu ta just seda autot varem nähtuga kõige sarnanevamaks peab. Äratundmiseks esitamise kohta koostas menetleja nõuetekohaselt protokollis, millises kajastas äratundmiseks esitatud autode erinevad margid ja äratundja ütlused.

KÜSIMUS: KAS OLEKSID TOIMINUD SAMUTI? KUI MITTE, SIIS KUIDAS OLEKSID TOIMINUD SINA? PÕHJENDA ENDA VASTEST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 39

Kuriteos kahtlustatavana oli kinni peetud Toomas, kellelt leiti ja võeti kinnipidamise käigus ära sõrgkang, millist ta enda ütluste kohaselt oli kasutanud sissemurdmiseks. Kahtlustatavalt sõrgkangi äravõtmise fakti kajastas menetleja Kahtlustatavana kinnipidamise protokollis. Kinnitamaks kahtlustatava varasemaid ütlusi (millised olid jäänud senini protokollimata) "sõrgkangi kasutusotstarbe" kohta, esitas menetleja äravõetud sõrgkangi kahe samasugusega kahtlustatavale äratundmiseks. Hoiatanud kahtlustatavat teadvalt valeütluste andmise eest, palus menetleja kahtlustataval selgitada, kas temale esitatud esemete seas on sõrgkang, millist ta kasutas sissemurdmisel ja milliste tunnuste järgi ta selle ära tunneb. Kahtlustatav tundis temale kuuluva sõrgkangi ära, ning see äratundmine vormistati ka äratundmiseks esitamise protokollis.

KÜSIMUS: KAS NÕUSTUD MENETLEJA TEGEVUSTEGA? KUI MITTE, SIIS MIDA OLEKSID TEINUD TEISITI? PÕHJENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 40

12. jaanuaril pöördus politseiosakonda 21-aastane Anne, kes teatas, et 10. jaanuaril läks ta oma tuttava, Paveli nimelise mehega viimase elukohta Pärnus, Metsa tn. 2 krt 7, kus Pavel koos oma sõprade Teedu ning Arvoga panid Anne suhtes toime grupilise vägistamise. Kannatanu kirjeldas ülekuulamisel Paveli korterit ja selle sisustust. Menetleja tuvastas sündmuskoha vaatluse teostamisel, et korteris asuvate mööbliesemete paigutus on erinev kannatanu poolt ülekuulamisel väidetust. Seetõttu otsustas menetleja viia läbi ruumi äratundmiseks esitamise. Äratundmiseks esitamise käigus avaldas kannatanu, et tõepoolest on ruumis olevate mööbliesemete asetust muudetud ja näitas, milline oli olnud nende paigutus kuriteo toimepanemise ajal. Menetleja koostas nõuetekohaselt äratundmiseks esitamise protokollis, märkides sellesse kannatanu ütlused.

KÜSIMUS: KAS SINA OLEKSID TOIMINUD SAMUTI? KUI MITTE, SIIS MIDA OLEKSID TEINUD TEISITI? PÕHJENDA ENDA VASTUST, VAJADUSEL TEE VIITEID SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 41

Isikute äratundmiseks esitamisel kannatanule, pärast seda, kui äratundmiseks esitatavale isikule oli antud võimalus valida koht teiste, talle sarnaste isikute seas, väljus menetleja oma kabinetist ja naases sinna koos kannatanuga. Olles kannatanut hoiatanud teadvalt valeütluste andmise ja ütluste andmisest keeldumise eest, viis menetleja äratundmiseks esitamise läbi ja kannatanu tundis isiku ära, avaldades tunnused, milliste järgi ta isiku ära tundis. Ühtlasi avaldas kannatanu, et tunneb temale esitatud kolme isiku seast veel ühte isikut, kellelega ta aastaid tagasi oli õppinud ühes klassis. Pärast seda teatas äratundtud isik, et äratundmine on viidud läbi ebaseaduslikult ja tema äratundmiseks esitamise protokollile allkirja ei anna. Menetleja teatas seepeale, et tema allkirja polegi protokollis vaja, piisab äratundja omast. Kannatanu ütlused klassivenna osas jättis menetleja protokollis kajastamata.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA POOLT KOOSTATUD ÄRATUNDmiseks ESITAMISE PROTOKOLLI SAAB KASUTADA KOHTUS TÕENDINA? KUI EI, SIIS MIKS? KUIDAS OLEKSID TOIMINUD SINA JUHUL, KUI SA EI PEA MENETLEJA TEGVUST SEADUSLIKUKS? PÕHJENDA VASTUSEID, VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 42

Menetleja viis läbi kahtlustatava äratundmiseks esitamise, millise käigus tunnistaja avaldas, et ta ei suuda kindlalt öelda, kas temale esitatud isikute seas on isik, keda ta nägi kuriteopaigas. Mõne aja pärast, saanud piisavalt tõendeid selle kohta, et kuriteo toimepanijaks oli ikkagi kuriteo toimepanemises kahtlustatavaks vormistatud isik, esitas menetleja samale tunnistajale kahtlustatava veelkordselt äratundmiseks. Seejuures oli menetleja kahtlustatava kõrvale kutsunud samad isikud, kes osalesid selles toimingus ka eelmisel korral. Tunnistaja tundis

kahtlustatava ära, väites seejuures, et kuivõrd eelmisel korral oli kuriteost vähe aega möödas, siis oli ta ärevusest väga ebakindel, ega julgenud oma arvamust avaldada, tänaseks on ta aga järele mõelnud, maha rahunenud ning on enda poolt antud arvamuses kindel. Menetleja koostas äratundmiseks esitamise protokoll, kandes tunnistaja ütlused protokoll.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA TEGEVUS OLI ÕIGUSPÄRANE? KUI SINA TOIMIKSID TEISITI, SIIS KUIDAS? PÕHJENDA ANTUD VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 43

Katrin pöördus politseiosakonda avaldusega, et just äsja oli keegi mees temalt politseiosakonna lähedal röövinud käekoti. Ühtlasi teatas Katrin valves olnud menetlejale röövija tundemärgid. Ajal, mil Katrini suulist avaldust protokolliti, nägi ta, et osakonda toimetati sama mees, kes oli teda rünnanud. Pärast avalduse vormistamist, esitati Katrinile osakonda toodud mees koos kahe teise mehega äratundmiseks ja Katrin tundis ta ära, nimetades tunnused, millede järgi selle isiku ära tundis, ning menetleja vormistas äratundmiseks esitamise kohta protokoll.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA TEGEVUS OLI ÕIGE? KAS OLEKSID TOIMINUD SAMUTI? PÕHJENDA ENDA VASTUSEID VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 44

Kannatanu ülekuulamisel esitas menetleja talle kurjategija isikutunnuste meenutamise kergendamiseks kuringusid toimepannud isikute piltidest koostatud fotoalbumi ja kajastas selle ka ülekuulamisprotokollis. Kannatanu osutas fotoalbumis ühele fotole ja avaldas, et fotol kujutatud isik sarnaneb väga teda rünnanud isikule, kuid on ka erinevused ja seda eriti soengu ning fotol kujutatud isiku vanuse osas. Kannatanu poolt niiviisi antud isikukirjelduse andmed kandis menetleja ülekuulamisprotokoll. Mõne aja pärast viis menetleja läbi isikute äratundmiseks esitamise, esitades fotol kujutatud isiku kannatanule realselt äratundmiseks ja kannatanu osutas äratundmiseks esitatud isikute seast just sellele, fotoalbumis varem nähtud isikule kui teo toimepanijale.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA TEGEVUS OLI SEADUSLIK? JUHUL KUI TEEKSID MIDAGI TEISITI, SIIS MIDA? PÕHJENDA ENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 45

Menetleja viis läbi isiku äratundmiseks esitamise. Äratundmiseks oli moodustatud isikute grupp 7-st isikust, kelledest kaks olid kuriteos kahtlustatavad. Mõlemad kahtlustatavad valisid endile kohad teiste isikute seas ja grupp fotografeeriti. Ruumi kutsutud äratundjale-tunnistajale selgitati tema õigused ja kohustused, teda hoiatati ütluste andmisest keeldumise ja teadvalt valeütluste andmise eest ja kui tunnistaja tundis mõlemad kahtlusalused ära, koostas menetleja protokoll, millest nähtus, millistele gruppis olnud isikutele tunnistaja osutas kui isikutele, keda ta nägi kuritegu toime panemas.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA KOOSTATUD ÄRATUNDMISEKS ESITAMISE PROTOKOLL ON KOHTUS TÕENDIKS? PÕHJENDA ANTUD VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 46

Pirita jõest leiti vägivallatunnustega noormehe surnukeha. Laiba riiete taskust leiti dokumendid Igori nimele. Igor oli kadunuks jäänud kaks nädalat varem, pärast seda, kui restoranis oli toimunud tema ja kahe teise isiku vahel konflikt. Menetleja võttis ühendust Igori emaga, kes poja kadumise kohta oli politseile avalduse teinud ja kutsus ta sündmuskohale tuvastama, kas tegu on tema pojaga. Poja äratundmise ema poolt vormistas menetleja äratundmiseks esitamise protokollina, millele ema ka alla kirjutas.

KÜSIMUS: KAS PEAD MENETLEJA TEGEVUST ÕIGEKS? KUIDAS OLEKSID SINA SELLES OLUKORRAS KÄITUNUD? PÕHJENDA ANTUD VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 47

27.juulil varastati Tiia Ree korterist kaks kuldsõrmust, kullast kaelakett ja punaste kividega kaunistatud kuld-kõrvarõngad. Umbes 6 kuud hiljem nägi Tiia enda asju pandimajas müügilolevaina ja teatas sellest menetlejale, kes need asjad pandimajast ära võttis. Järgmisel päeval esitas menetleja pandimajast saadud asjad koos veel kahe sõrmuse ja kuldketiga oma töökabinetis Tiiale äratundmiseks. Tiia poolt talle kuulunud asjade äratundmise kohta koostas menetleja äratundmiseks esitamise protokoll.

KÜSIMUS: KUIDAS OLEKSID TOIMINUD ANTUD OLUKORRAS SINA? PÕHJENDA ANTUD VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 48

Olegilt varastati bensiinjaamas autost rahakott koos selles olnud rahaga. Oleg kirjeldas ülekuulamisel isikut, keda ta kahtlustab varguses, sest see isik oli tulnud temaga tanklas vestlema sel ajal, kui ta autosse bensiini tankis. Ajal, mil Oleg arvet tankla kassas pangakaardiga maksis, oli auto tanklas järelevalveta ja lukustamata uksega. Kuna tanklas oli olemas turvakaamera, esitas menetleja kannatanule ühe videosalvestuse, mille vaatamise järel kannatanu kinnitas, et salvestusel on tema poolt kirjeldatud võõras, vestlemas temaga auto tankimise ajal. Võõra sisenemist autosse salvestusel näha ei olnud, sest arve maksmise ajaks oli kannatanu auto ajanud vahetult tankla kassaruumi ette, et võimaldada teistel teostada tankimist ajal, mil tema arvet maksab. Kannatanu ütlused kajastas menetleja äratundmiseks esitamise protokollis.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA POOLT TEOSTATUD ÄRATUNDMISEKS ESITAMIST PEAD TÕENDUSLIKULT TÄHTSAKS JA PÕHJENDATUKS? KUI EI, SIIS KUIDAS OLEKSID TOIMINUD SINA? PÕHJENDA ANTUD VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 49

Jaanuselt varastati auto, milles varguse ajal oli olnud ka Jaanuse taksikoer. Nii auto, kui koera tunnuste osas kuulati Jaanus üle ning paari nädala pärast kutsuti Jaanus äratundmiseks esitamisele koerte varjupaika, mille värava taha oli vargusejärgsel päeval jäetud maha taksikoer. Varjupaigas näidati Jaanusele kolme taksikoera. Üks taksikoertest, nähes Jaanust, reageeris sellele sabaliputuse ja kileda haukumisega. Jaanus väitis, et just nimelt see koertest kuulub temale. Menetleja märkis koera reageeringu ja Jaanuse ütlused äratundmiseks esitamise protokollis ja Jaanus kinnitas allkirjaga protokollis õigsust.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA POOLT VORMISTATUD KOERA ÄRATUNDMISE KOHTA KOOSTATUD PROTOKOLL ON KASUTATAV KOHTUS TÕENDINA? PÕHJENDA VASTEST, VAJADUSEL VITA SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 50

Menetleja kutsus metsakraavist leitud surnukeha äratundmiseks lahinguruumi surnu oletatava sugulase Raimo. Menetleja näitas riidega kaetud surnukehast Raimole vaid laiba näoosa. Surnu nägu oli tugevasti pondunud, määrdunud vereseguse mullaga ning kohati kaetud kuivanud puulehtedega. Raimo väitis, et tema arvates see isik ei ole kadunuksjäänud Sven ja menetleja vormistas menetlustoimingu kohta äratundmiseks esitamise protokollis.

KÜSIMUS: KAS PEAD MENETLEJA TEGEVUST ÕIGEKS? KUI TOIMIKSID TEISITI, SIIS KUIDAS?

LÄBIOTSIMINE

KAASUS nr 51

Korteris läbiotsimise teostamisel pani menetleja Tõnu tähele, et korterivaldaja Malle pani midagi enda taskusse. Tõnu palus, et Malle oma taskute sisu talle ette näitaks. Malle keeldus ja teatas ühtlasi, et ennast läbi otsida ta ei lase, kuivõrd prokuröri määrus on vaid tema korteri läbiotsimiseks. Menetleja keeras seejärel ise Malle seeliku taskud pahempidi, kuid otsitavaid esemeid ei leidnud.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA TEGEVUS OLI SEADUSLIK? PÕHJENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 52

Perefirma omanik Jüri keeldus menetlejale vabatahtlikult väljastamast kriminaalasjas ekspertiisi teostamiseks vajalikke dokumente, misjärel menetleja, koostanud kohapeal edasilükkamatuks läbiotsimiseks määruse, teostas vajalike dokumentide leidmiseks ja äravõtmiseks firma tööruumidest Jüri juuresolekul läbiotsimise ja kajastas selle käigu ning tulemused läbiotsimise protokollis. Tutvunud läbiotsimise protokolliga, kinnitas Jüri selle õigsuse oma allkirjaga ja menetleja lahkus.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA TEGEVUS OLI SEADUSLIK? KUIDAS OLEKSID TOIMINUD ANTUD OLUKORRAS SINA? PÕHJENDA VASTUSEID VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 53

Menetleja, saanud 20.oktoobril kella 23.30 ajal teate sissemurdmisest OÜ "Merco" lattu ja sealt mitmesuguste riideesemete varguse kohta, sõitis sündmuskohale. Sündmuskohale toodud teenistuskoer juhatas jälge

ajades uurimisgrupi ühe südmuskoha läheduses asuva eramu juurde. Otsustanud teha viivitamatu läbiotsimise varastatu ja varga leidmiseks, koostas menetleja kohapeal edasilükkamatu läbiotsimise määruse, ja sisenes majja esitades määruse selle maja valdajale Kallele, kes teatas, et tema majas varastatud esemeid ei ole ja kuna läbiotsimise määrus pole koostatud prokuröri poolt, siis tema määrusele allkirja ei anna ja politseinike oma maja läbi otsida ei luba. Politseinikud jätsid selle avalduse tähelepanuta ja teostasid majas läbiotsimise, millise käigus leiti "Mercost" varastatud esemed. Läbiotsimise käigu ja tulemused kajastas menetleja läbiotsimise protokollis, leitud esemed võeti majast kaasa. Läbiotsimise protokollile keeldus Kalle samuti alla kirjutamast. Edasilükkamatu läbiotsimise määruse esitas menetleja prokuröri kinnitamiseks järgmise päeva hommikul.

KÜSIMUS: KAS LÄBIOTSIMISE AJEND JA MENETLEJA TEGEVUSED OLID SEADUSLIKUD? PÕHJENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 54

Menetleja, saanud teada, et kahtlustatav saatis Arestimajast salaja välja kirja oma kuriteokaasosalisele Vitalile, otsustas teostada selle kirja sisu teadasaamiseks posti läbivaatuse. Kiri oli saadetud Vitali elukoha aadressile. Koostanud läbivaatuse määruse, läks menetleja Vitali elukohajärgsesse postiasutusse ja teostas seal asutuse juhi juuresolekul sinna edasisaatmiseks laekunud kirjade läbivaatuse. Leidnud kirjade seast Vitali aadressile saadetava kirja, võttis menetleja selle ära, koostades selle uurimistoimingu kohta posti läbivaatuse protokoll, millisest ühe eksemplari andis allkirja vastu üle asutuse juhile.

KÜSIMUS: KAS OLEKSID TEGUTSENUD SAMAMOODI? KUI EI, SIIS KUIDAS TEGUTSEKSID SINA? PÕHJENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 55

Konstaabel sai Antsu nimeliselt mehelt telefonilise teate selle kohta, et viimane oli äsja pidanud kinni mehe, kes oli tänaval ühelt naiselt relvaga ähvardades mobiiltelefoni ära võtnud. Täpsustanud, kus Ants ja teised asjaosalised hetkel asuvad, sõitis konstaabel kohe nende asukohta. Seal teostas konstaabel relva ja mobiiltelefoni leidmiseks kinnipeetud isiku läbiotsimise, ning leidiski kinnipeetud mehe pükste taskust mängupüstoli ja mobiiltelefoni, mille ründe ohvriks olnud naine enda omaks tunnistas. Konstaabel toimetas Antsu poolt talle üleantud mehe politseijaoskonda, kus vormistas isiku kahtlustatavana kinnipidamise protokoll. Pärast seda esitas kahtlustatavana kinnipeetud isik prokuröri kaebuse ja taotles konstaabli karistamist tema ebaseadusliku läbiotsimise eest. Seejuures viitas kinnipeetav KrMS sätetele, mis nõuavad läbiotsimiseks määruse esitamist.

KÜSIMUS: MIDA VASTAKSID KAHTLUSTATAVALE, KUI OLEKSID TEMA KAEBUST LAHENDAV PROKURÖR?

KAASUS nr 56

Uurimisel oli kuritegu, mis käsitles ühe riigikogu liikme täiskasvanud poja poolt narkootiliste ainete ebaseaduslikku käitlemist. Saanud teabe, et riigist samal päeval välismaale koos perega puhkusele sõitma pidanud riigikogu liikme elukohas võib leiduda narkootilisi aineid, pidas menetleja saadud teabe kontrollimiseks vajaliku olevat viia riigikogu liikme elukohas läbi edasilükkamatu läbiotsimine. Menetleja koostas edasilükkamatu läbiotsimise määruse ja teostas kahtlustatava juuresolekul viimase ja tema vanemate ühises elukohas läbiotsimise. Korterist leiti 8 amfetamiini mürgistustega tabletti, milliste kohta kahtlustatav avaldas, et need kuuluvad temale ja vanemad nende olemasolust teadlikud ei olnud. Läbiotsimise käigu ja tulemuse kohta koostas menetleja nõutekohaselt protokoll, millise õigsust kahtlustatav oma allkirjaga kinnitas. Läbiotsimise määruse ja protokoll esitas menetleja järgmisel päeval kinnituse saamiseks prokuröri.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA TEGEVUSED OLID SEADUSLIKUD? PÕHJENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 57

Ahtolt hõivati koduteel vägivalda kasutamiseega mobiiltelefon ja rahatasku. Teate saanud politseinik jõudis tänaval oodanud kannatanu juurde mõne minuti pärast ja võtnud ohvri enda autosse, asus koos temaga sõitma läbi lähimat piirkonda, et leida võimalikku ründajat. Äkki osutas Ahto tänaväärses pargis istunud kahele isikule ja teatas, et üks pingilistujatest ongi teda rünnanud isikuks. Menetleja kutsus pingilistujad enda autosse ja viis seal läbi oletatava ründaja kaaslaste osas isiku läbivaatuse, et leida viimase juurest kannatanult hõivatud esemeid. Neid leidmata, koostas politseinik isiku läbivaatuse kohta protokoll, võttis sellele isikult protokolliga tutvumise kohta allkirja ja laskis läbivaadatul lahkuda. Oletatava ründaja toimetas menetleja koos kannatanuga politseisse,

kus vormistas ründaja osas kahtlustatavana kinnipidamise kinnipidamise protokoll. Kannatanult hõivatud asju ta kahtlustatava juurest ei leidnud. Pärast kahtlustatava kinnipidamise vormistamist, kuulas menetleja üle kannatanu.

KÜSIMUS? KAS OLEKSID TOIMINUD SAMUTI? KUI MITTE, SIIS MIDA OLEKSID TEINUD TEISITI? PÕHJENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

ÜTLUSTE OLUSTIKUGA SEOSTAMINE.

KAASUS nr 58

Kahtlustatava ütluste seostamisel olustikuga, millise käigus teostati ka videosalvestust, sai videokaamera aku tühjaks ja uurimistoimingu lõpuosa jäi videosse salvestamata. Edaspidise kahtlustatava tegevuse ja tema ütluste kohta koostas menetleja endale mustandi. Pärast uurimistoimingu lõppu koostas menetleja ütluste olustikuga seostamise kohta protokoll, kasutades selleks nii videosalvestust kui ka enda mustandi märkmeid. Uurimistoimingu protokollis videokaamera kasutamist menetleja ei kajastanud.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA VÕIS SELLESILT TOIMIDA? KUIDAS OLEKSID TOIMINUD SINA?

KAASUS nr 59

Pärnu Politseiosakonda pöördus suulise avaldusega Mihkel, kes teatas, et eelmisel päeval kutsusid tema kunagine koolikaaslane Joosep ja veel üks temale tundmatu isik ta Pärnus Riia maanteel enda autosse, mille rooli taga istus Joosep. Kui ta oli autosse istunud, siis teatas Joosep, et "on tulnud tasumise tund" ning Mihkel viidi Pärnust ca 30 km kaugusele Audru kanti metsa. Seal nõuti temalt võlakirja kirjutamist 3000 kroonile, kusjuures ta seoti seljaga vastu puutüve kinni. Pärast seda, kui ta kartusest, et ta üksi metsa maha jäetakse, oli võlakirjale alla kirjutanud, vabastati ta köidikutest, kuid jäeti sellegipoolest metsa üksinda maha. Kannatanu ei osanud ülekuulamisele täpselt kirjeldada teed puuni, kus teda aheldatuna kinni hoiti, kuid väitis, et oskab selle koha metsas arvatavasti üles leida. Menetleja otsustas läbi viia Mihkli ütluste seostamise olustikuga. Ta sõitis koos kannatanuga viimase juhatuse järgi metsa, kus kannatanu leidis puu, mille külge ta oli olnud seotud. Menetleja koostas uurimistoimingu kohta protokoll, milles kirjeldas puud ja puu ümbert maapinnalt leitud jälgi.

KÜSIMUS: KAS PEAD MENETLEJA POOLT UURIMISTOIMINGU PROTOKOLLIS KAJASTATUD TÕENDUSTEAVET SISULT NING MAHULT ASJAKOHASEKS JA PIISAVAKS? KUI EI, SIIS MIDA OLESID TEINUD TEISITI JA MIKS? PÕHJENDA ANTUD VASTEST.

KAASUS nr 60

Kalle ja Malle olid kriminaalasjas kahtlustatavad selles, et nad koos tungisid ukسلuku lõhkumise teel võõra vara ebaseadusliku omastamise eesmärgil sisse Aimele kuuluvasse eramusse, kust varastasid Aimele kuulunud arvuti koos kuvariga. Kuivõrd asja uurimisel oli menetlejal tekkinud tunne, et Malle tegelikult ise Aime elukohas pole käinud, otsustas ta läbi viia kahtlustatavate ütluste olustikuga seostamise. Nii Kalle kui Malle olid nõus tehtud teo "ettenäitamisega" ning kaitsja osavõttu uurimistoimigust ei soovinud. Menetleja võttis Kalle ja Malle enda autosse ja koos sõitsid nad Aime elukoha juurde. Menetleja suundus koos Malle ja Kallega elamu sissepääsu juurde, kus mõlemad kahtlustatavad avaldasid, et just selle välisukse luku nad ära lõhkusidki. Kuna majarahva kodust äraoleku tõttu nad majja sisse ei pääsenud, läksid nad menetleja autosse tagasi. Autos koostas menetleja ütluste olustikuga seostamise kohta protokoll, märkides sellesse, Aime aadressi, kuhu kahtlustatavad teda juhatasid ja kirjeldas välisust, millisel enam mingeid sissemurdmise jälgi näha ei olnud, kuid mille kaudu Kalle ja Malle olevat endi sõnade kohaselt elamusse tunginud. Malle ja Kalle kirjutasid uurimistoimingu protokollile alla ja mingeid avaldusi esitada ei soovinud.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA TEGEVUS OLI SEADUSLIK? KUIDAS OLEKSID TOIMINUD ANTUD OLUKORRAS SINA? PÕHJENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 61

Juhan peeti sündmuskohal kinni kahtlustatuna Jüri tahtlikus tapmises. Teel sündmuskohalt politseiosakonna Arestimajja rääkis Juhan politseinikule, kellega ta koos ühes autos istus, põhjalikult, kuidas ja miks ta Jüri tappis. Paar tundi hiljem, kella 20 ajal, kui menetleja sündmuskoha vaatluse teostamiselt saabus, rääkis talle kolleeg, mida ta autos oli kahtlustatavana kinnipeetult kuulnud. Kartes, et järgmise päeva hommikule pla-

neeritud kahtlustatava ülekuulamisele võib Juhan enda kuriteostenam mitte rääkida, viis menetleja Juhani nõu-solekul, kes uurimistoimingu juurde kaitsjat ei soovinud, samal õhtul läbi Juhani ütluste seostamise olustikuga, mille käigus Juhan täpselt kirjeldas, kuidas ta Jüri tapmise tegutses, ning avaldas miks ta Jüri tappis ja andis uurimistoimingu käigus välja kirve, mille ta pärast tapmist oli peitnud sündmuskohast ca 350 m kaugusel asuva purde alla. Uurimistoimingu kohta koostas menetleja nõuetekohaselt protokoll ja tegi ka hulgaliselt fotosid. Järgmisel päeval koos kaitsjaga toimunud kahtlustatava ülekuulamisele eitas Juhan tapmist ja teatas, et eelmisel õhtul antud ütlused on temapoolne väljamõeldis, sest tal oli vaja kusagil ööbida ning korralikult süüa saada, ning setõttu ta enda arestimajja paigutamise ka huvitatud oli.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA POOLT KOOSTATUD ÜTLUSTE OLUSTIKUGA SEOSTAMISE PROTOKOLL ON KOHTUS KÄSITLETAV TÕENDINA? KUIDAS OLEKSID ANTUD OLUKORRAS TEGUTSENUD SINA? PÕHJENDA ANTUD VASTUSEID VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

VASTASTAMINE

KAASUS nr 62

18-aastaselt Mihklit kahtlustati selles, et ta vihahoos, olles eelnevalt ähvardanud Sveni "kasti lüüa" tõmbas jões ujumise ajal 15-aastase Sveni alt ära täispuhutava autokummi, mille tagajärjel Sven, kes ujuda ei osanud, uppus. 13-aastane Arvi nägi seda kõike pealt ja andis selle kohta eeluurimisel ütlusi. Kahtlustatav soovis enda vastastamist Arviga, väites, et Arvi valetab ja et tema autokummi Sveni alt ära ei tõmmanud. Menetleja rahuldab kahtlustatava Mihkli taotluse ja viis vastastamise läbi. Vastastamine toimus eeluurimisvanglas, kus Mihklit kinni peeti. Vastastamisest võttis osa Mihkli kaitsja.

KÜSIMUS: KAS PEAD VASTASTAMIST VALIKUKS JA NÕUETEKOHASEKS? KUI TEEKSID MIDAGI TEISITI, SIIS MIDA JA KUIDAS? PÕHJENDA VASTEST VIIDETEGA SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 63

Tiitu kahtlustatakse Arvi tahtlikus tapmises ja kahtlustatavana ülekuulamisele ei eitanud ta Arvi tapmist, väites, et lõi Arvit noaga kahel korral rindkeresse ja jätnud noa sündmuskohale, lahkus sealt. Sündmuskohale jäi tapetu koos Peebuga, kes teataski toimunust politseisse. Arvi tapmist pealtnäinud tunnistaja Peebu ülekuulamisele väitis viimane, et Tiit lõi Arvit kolm korda. Tapetu laiba kohtuarstlikust ekspertiisi aktist nähtuvalt esines Arvil südame piirkonnas 3 üksteisele sarnast noahaava. Tiit väidab, et Peep valetab ja soovib enda vastastamist temaga.

KÜSIMUS: KAS SINA MENETLEJANA RAHULDAKSID TIIDU TAOTLUSE? KUI, SIIS MILLISEID KÜSIMUSI VASTASTAMISEL VASTASTAVATELT KÜSIKSID?

KAASUS nr 64

Vastastamise läbiviimisel kannatanu ja kahtlustatava vahel, kes kaitsja osalemist uurimistoimingu ei soovinud, andis kahtlustatav ütlusi, millised oluliselt erinesid tema poolt esmasel ülekuulamisele antud ütlustest. Menetleja kandis mõlema isiku poolt vastastamisele antud ütlused protokollile. Kuna vastastatavad teineteisele küsimusi esitada ei soovinud, lõpetas menetleja uurimistoimingu ja vastastatavad kirjutasid vastastamise protokollile alla.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJAL ON VAJA SELGITADA VASTASTAMISE AJAL ÜTLUSTE MUUTMISEGA SEONDUVAID ASJAOLUSID? KUIDAS TOIMIKSID SINA ANTUD OLUKORRAS?

KAASUS nr 65

Kahtlustatava vastastamisele kannatanuga sekkus vastastamise käiku kahtlustatava kaitsja, kellele ilmselt ei meeldinud tema kaitsealuse poolt menetleja küsimusele antud vastus ja esitas oma kaitsealusele, viimase poolt antud vastuse osas suunava küsimuse. Menetleja keelas kahtlustataval kaitsja küsimusele vastamast, kuid viimane eiras seda ja andis uue vastuse. Seepeale kandis menetleja vastastamise protokollile üksnes kahtlustatava esialgse vastuse ja ühtlasi talletas menetleja vastastamise protokollile nii kaitsja suunava küsimuse, kui ka enda poolt kahtlustatavale antud vastamise keelu.

KÜSIMUS: KAS PEAD MENETLEJA TEGEVUST VASTASTAMISEL SEADUSLIKUKS? PÕHJENDA ANTUD VASTUST.

KRIMINAALSJADE ERALDAMINE, ÜHENDAMINE, UURIMISALLUVUS.

KAASUS nr 66

Kriminaalasja uurimise läbiviimisel tuvastas menetleja, et 16-aastane Vladimir ja tema 20-aastane vend Denis panid koos toime mitmeid võõra vara vargusi, kusjuures kumbki neist ei eitanud varguse toimepanemisi, kuid kuriteoplaanide väljatöötamise ja nende täideviimise osas muutsid nad pidevalt endi ütlusi, püüdes vähendada enda süü suurust. Tulenevalt sellest eraldas menetleja kriminaalasjast alaealise Vladimiri suhtes materjalid eraldiseisvaks kriminaalasjaks.

KÜSIMUS: KAS PEAD MATERJALIDE ERALDAMIST VLADIMIRI SUHTES ERALDISEISVAKS KRIMINAALASJAKS MENETLUSLIKULT PÕHJENDATUKS JA SEADUSLIKUKS? PÕHJENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 67

14-aastane Koit pani koos täiskasvanud Arviga viimase õhutusel toime 17 korterivargust. Väikesekasvuline Koit tungis õhu- ja keldriakende kaudu ruumidesse ja ulatas varastatud esemed läbi akna suurekasvulisele Arvile, kes need seljas ära tassis. Kuna Koit elas lastekodus ja sai vargustest osavõtu eest Arvilt aegajalt raha, mida ta enda huvides kulutas, siis, kartes oma sõpra Arvi't kaotada, püüdis Koit ülekuulamistel korduvalt võtta kogu süü varguste osas enda peale arvestusega, et tema kui alaealine saab kergemalt karistada ning Arvi ei pea siis ka maksma vargusega kannatanutele põhjustatud kahjusid. Menetleja, mõistnud, et Koit on nõus ennast Arvi nimel ohvriks tooma, eraldas uurimise huvides Koidu suhtes materjalid menetlemiseks eraldiseisva kriminaalasjana.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA OTSUS KOIDU SUHTES MATERJALIDE ERALDAMISEKS ERALDI MENETLETAVAKS KRIMINAALASJAKS OLI PÕHJENDATUD JA SEADUSLIK?

KAASUS nr 68

Pärnu Politseiosakonnas alustati menetlust kriminaalasjas, mille sisuks oli narkootiliste ainete varjatult üle riigipiiri toimetamine. Nimetatud kriminaalasjas kahtlustatava Aleksei ütlustest nähtuvalt sai tema ühel korral narkootilise aine koguse, mille ta pidi toimetama salaja Rootsi, talle tundmatult isikult sel viisil, et tema äraolekul pani keegi temale teadmata isik narkootikumidepaki tema autosse. Saabudes töölt koju, leidis ta auto tolmunud pinnalt sinna kirjutatud teksti "puhasta autot". Kuivõrd edasise uurimise käigus Aleksei autosse narkootilise aine paki toimetanud isikut välja selgitada ei õnnestunud, siis enne Aleksei osas kohtueelse menetluse kokkuvõtte koostamist eraldas menetleja kriminaalasjast nimetatud kuriteo faktis seni tuvastamata isiku suhtes materjalid eraldiseisvaks menetluseks uue kriminaalasjana.

KÜSIMUS: KAS PEAD ANTUD JUHTUMIL KRIMINAALASJAST MATERJALIDE ERALDAMIST SEADUSLIKUKS? PÕHJENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 69

Pärnu Politseiosakonnas alustati kriminaalmenetlust korterist toimepandud varguse faktis. Nimetatud kuriteo toimepanemises osutus kahtlustatavaks Jüri. Edasise uurimise käigus avaldas Jüri menetlejale, et ta on pannud toime vargusi veel teistestki korteritest, kusjuures kaks kuritegu on ta toime pannud koos Tõnu ja Matiga Tartus ning 9 kuritegu Tallinnas. Tallinnas toimepandud kuritegudes osalesid 7 juhul veel Gert ning Toomas.

KÜSIMUS: KUIDAS LAHENDAD PÄRNU POLITSEIOSAKONNA MENETLEJANA KURITEGUDE UURIMISALLUVUSE KÜSIMUSE? PÕHJENDA ANTUD VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 70

Toivot, Lembitut ja Veikot kahtlustatakse selles, et nad koos hõivasid Ahtolt, viimase suhtes vägivalda kasutades sõiduauto BMW, jätsid Ahto seejärel enda juurde pantvangi ja nõudsid Ahto eest tema lähedastelt lunaraha 500 000 krooni. Uurimise ajal Toivo ja Lembit tabati, kuid Veiko asukohta kindlaks teha ei õnnestunud. Toivo ja Lembitu ütluste kohaselt põgenes Veiko võõrast passi kasutades Venemaale. Toivo ja Lembit, andes ütlusi neile esitatud kahtlustuste osas, teatasid mõlemad, et tegutsesid Veiko nõudel ja tema

hirmu all. Ahtolt hõivatud sõiduauto viis ära samuti Veiko ja selle saatusest ei tea nad midagi. Menetleja, kuulutanud Veiko tagaotsitavaks, eraldas tema suhtes kriminaalasjast materjalid eraldiseisvaks menetluseks uude kriminaalasja ja koostanud põhitoimiku osas kohtueelse menetluse kokkuvõtte, saatis kriminaalasja prokuröri.

KÜSIMUS: KAS OLEKSID TEGUTSENUD SAMUTI? KUI EI, SIIS KUIDAS OLEKSID TOIMINUD SINA?

VARA ARESTIMINE JA KONFISKEERIMINE

KAASUS nr 71

Mittetöötav Helmi pani toime mitmeid kelmusi, põhjustades kannatanutele kokku varalisi kahjusid 185 000 krooni suuruses summas. Et tagada kahjude heastamine kannatanutele, teostas menetleja prokuröri määruse alusel Helmi elukohas arestimisele kuuluva vara leidmiseks läbiotsimise. Läbiotsimise tulemusel leidis menetleja Helmi korterist ja võttis kaasa arestimisele kuuluva varana akordioni "Weltmeister", 3 kulsõrmust ja 7 paari uusi, kandmata naistesaapaid. Menetleja koostas kohapeal vara arestimise protokoll, milles kajastas äravõetud asjade nimetused, nende tunnused ja asjadele Helmi poolt öeldud hinnad ning andis ühe eksemplari protokollist Helmile.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA TEGEVUS OLI SEADUSLIK? PÕHJENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 72

14-aastane Heino ärandas enda naabri Mati sõiduauto, millega sõites ja politsei eest põgenedes põhjustas liiklusõnnetuse. Liiklusõnnetuse tagajärjel hukkus 45-aastane tänaval liikunud naine ja auto omanik sai auto remondimaksumuse näol varalise kahju 17000 krooni. Põhjustatud kahjude ja kohtukulude heastamise tagamiseks arestis menetleja eeluurimiskohtuniku määruse alusel Mati isale kuuluvast varast muusikakeskuse "Sony" väärtusega 12000 krooni, videokaamera "Sony" väärtusega 6500 krooni ning mootorpaadi "PCT-10" väärtusega 35000 krooni. Üleskirjutatud vara kohta koostas menetleja KrMS §143 nõudeid järgides vara arestimise protokoll, võttis Mati isalt sellele allkirja protokolliga tutvumise kohta ja jättes üleskirjutatud vara tema vastutavale hoiule, lahkus.

KÜSIMUS: KAS MENETLEJA TEGUVUS OLI SEADUSLIK? PÕHJENDA VASTUST, VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 73

Ikla piiripunkti lähedal peeti kriminaalasjas kogutud eelinfo alusel kriminaalpolitseinike poolt kinni Läti kodakondsust omav Vladislav, kelle sõiduautost "Audi" 100 leiti uste polstrite tagant ning bensiinipaaki ja auto põhja alla ehitatud peidikutest hulgaliselt narkootilisi aineid. Menetleja teostas auto vaatluse ja muutus nõutuks. Vaja oli otsustada, mida teha autoga. Kahtlustatav Vladislav võeti uurimise ajaks vahi alla. Vladislavil on Lätis abikaasa, kellest ta on ametlikult lahutatud. Auto on registreeritud Vladislavi nimele.

KÜSIMUS: KAS VLADISLAVI AUTO TULEKS ARESTIDA? KUI, SIIS MIKS? KUIDAS LAHENDAKSID AUTO HOIDMISE KÜSIMUSE? PÕHJENDA VASTUST VIIDATES SEADUSESÄTETELE.

KAASUS nr 74

Kallele kuulunud metsa ebaseadusliku ülestöötamise ja selle metsamaterjali realiseerimisega tekitas Mihkel Kallele kahju 250 000 krooni suuruses summas. Kahtlustatavana ülekuulamisel avaldas Mihkel, et kulutas saadud raha sõiduauto ostmiseks. Ostetud sõiduauto vormistas ta oma elukaaslase Malle nimele.

KÜSIMUS: KAS MALLE NIMELE REGISTREERITUD AUTOT ON VÕIMALIK ARESTIDA? KUI ON, SIIS MILLISEL EESMÄRGIL JA KUIDAS ARESTIMINE PEAKS ASET LEIDMA?